

IGNALINOS RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBA

SPRENDIMAS DĖL PRITARIMO IGNALINOS RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS 2022 METŲ ATASKAITAI

2024 m. kovo d. Nr.
Ignalina

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 7 straipsnio 32 punktu, 15 straipsnio 4 dalimi, Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 6 straipsnio 1 ir 5 punktais, Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos stebėsenos (monitoringo) įstatymo 10 straipsniu, Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“ (2013 m. gruodžio 19 d. įsakymo Nr. V-1203 redakcija), 6.3 ir 6.4 papunkčiais ir 9 punktu, Ignalinos rajono savivaldybės taryba n u s p r e n d ž i a:

1. Pritarti Ignalinos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2022 metų ataskaitai (pridedama).
2. Paskelbti šį sprendimą Teisės aktų registre ir Ignalinos rajono savivaldybės interneto svetainėje www.ignalina.lt.

Savivaldybės meras

Laimutis Ragaišis

PRITARTA
Ignalinos rajono savivaldybės tarybos
2024 m. kovo d. sprendimu Nr. T-

IGNALINOS RAJONO SAVIVALDYBĖS 2022 METŲ VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS ATASKAITA

Ataskaitą parengė Ignalinos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro
visuomenės sveikatos stebėsenos specialistė Natalija Kovalenko - Olechnovič

IVADAS

Ignalinos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2022 m. ataskaita (toliau – Ataskaita) – pagrindinis informacijos šaltinis, kuriame pateikiami išsamūs faktai apie tai, kokia buvo Ignalinos rajono savivaldybės gyventojų sveikatos būklė 2022 m., analizuojami duomenys, kaip Ignalinos rajono savivaldybei sekėsi įgyvendinti Lietuvos sveikatos strategijoje (toliau – LSS) numatytus tikslus¹, ir rekomenduojamos visuomenės sveikatos prioritetinės kryptys ateinantiems metams.

Šioje ataskaitoje yra analizuojama Ignalinos rajono savivaldybės gyventojų sociodemografinė situacija, sveikata ir ją lemiantys veiksniai, lyginami strateginiai LSS rodikliai bei Ignalinos rajono savivaldybės nustatytų visuomenės sveikatos prevencinių krypčių įgyvendinimo rezultatai, apžvelgiama Ignalinos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro (toliau – VSB), kaip pagrindinės visuomenės sveikatos priežiūrą savivaldybėje teikiančios institucijos, veikla, taip pat kitų įstaigų teiktos paslaugos, vykdytos programos Ignalinos rajono savivaldybės teritorijoje. Ataskaitoje pateikiama informacija atrenkama pagal LSS iškeltų tikslų ir uždavinių įgyvendinimo savivaldybėse stebėsenai parengtą rodiklių sąrašą, kurį sudaro 51 unifikuoatų rodiklių. Pagrindinio rodiklių sąrašo (toliau – PRS) analizė ir interpretavimas (šviesoforo kūrimas) atliekamas siekiant palyginti savivaldybės rodiklius su Lietuvos vidurkiu.

Išsamus rodiklių sąrašas pateikiamas ataskaitos priede.

Analizuojamos 2022 m. Ignalinos rajono savivaldybės gyventojų sveikatos 3 prioritetinės problemos: mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų, nuo piktybinių navikų, nuo COVID-19 ligos.

Išskiriami 2 teigiami rodikliai: sumažėjęs mirtingumas susijęs su alkoholio vartojimu, sumažėjęs mirtingumas transporto įvykių metu.

Išskiriami 2 neigiami rodikliai: padidėjęs sergamumas tuberkulioze, padidėjęs bandymų žudytis skaičius.

Ataskaitoje pateikti visuomenės sveikatai reikšmingi rodikliai, kurie susieti su tam tikru LSS tikslu:

1. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį.
2. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką.
3. Formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą.
4. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius.

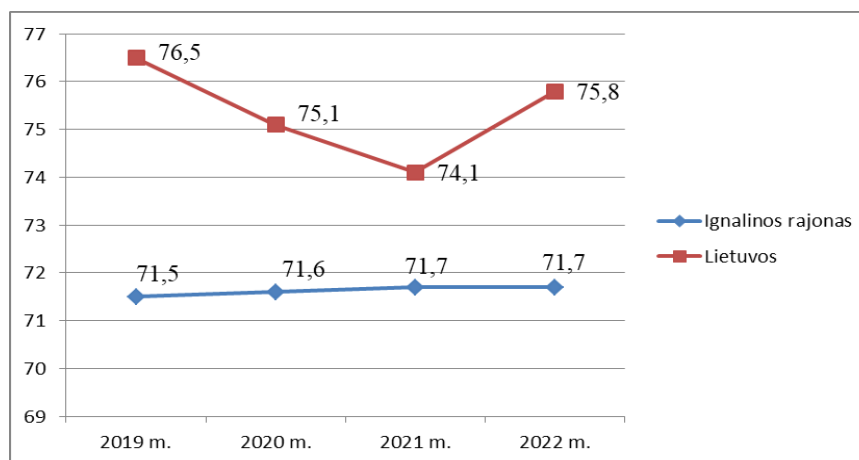
Ataskaita parengta naudojantis viešai prieinamais sveikatos duomenų šaltiniais:

- Lietuvos statistikos departamento oficialiosios statistikos portalu;
- Visuomenės sveikatos stebėsenos informacine sistema sveikstat.hi.lt.

DEMOGRAFINĖ SITUACIJA

Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė – pagrindinis gyventojų sveikatos rodiklis, numatytas ir LSS, stebimas valstybės bei savivaldybės lygmenimis, taip pat vertinamas ir Europos Sąjungos mastu. 2022 m. Lietuvos vidurkis buvo 75,8 m. Ignalinos rajono gyventojų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė nekito ir siekė 71,7 m. Vidutinės tikėtinos gyvenimo trukmės ilgėjimas parodo mažėjantį bendrą rizikos veiksnių poveikį, ligų paplitimą, vykdomų intervencijų ir prevencijų bei gydymo veiksmingumą.

Analizuojant 2019 – 2022 m. laikotarpį Ignalinos rajono gyventojų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė nežymiai ilgėjo (1 pav.).

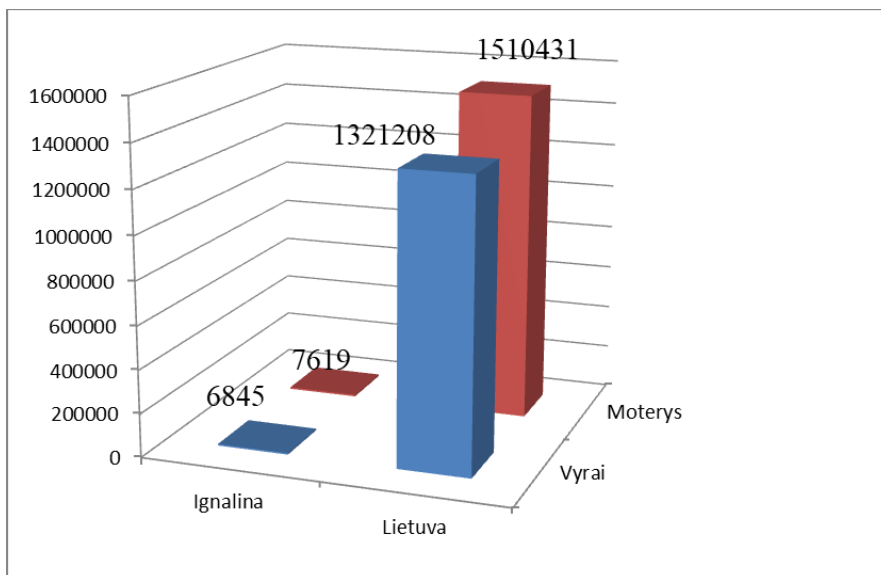

1 pav. Vidutinė tikėtinos gyvenimo trukmės (metais) kaita Ignalinos rajone ir Lietuvoje.

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

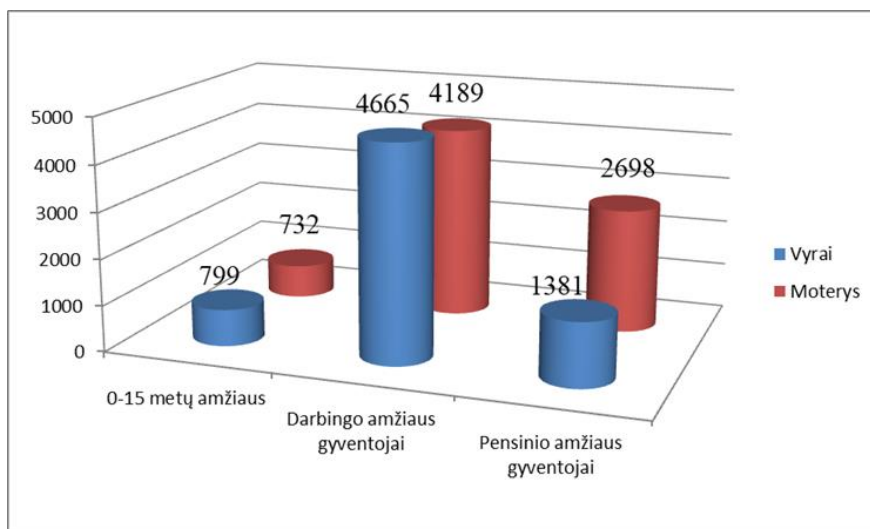
2022 m. Ignalinos rajono savivaldybėje bendras gyventojų skaičius buvo 14464. Gyventojų pasiskirstymas tarp lyčių buvo gana tolygus: 6845 vyrų sudarė 47,4 proc., 7619 moterų – 52,6 proc.

Lietuvoje 2022 m. gyventojų pasiskirstymas tarp lyčių buvo panašus kaip ir Ignalinos rajone: 1321208 vyrai sudarė 46,7 proc., 1510431 moteris sudarė 53,3 proc., (2 pav.). Tiek Ignalinos rajone, tiek ir Lietuvoje moterų buvo daugiau negu vyrų.

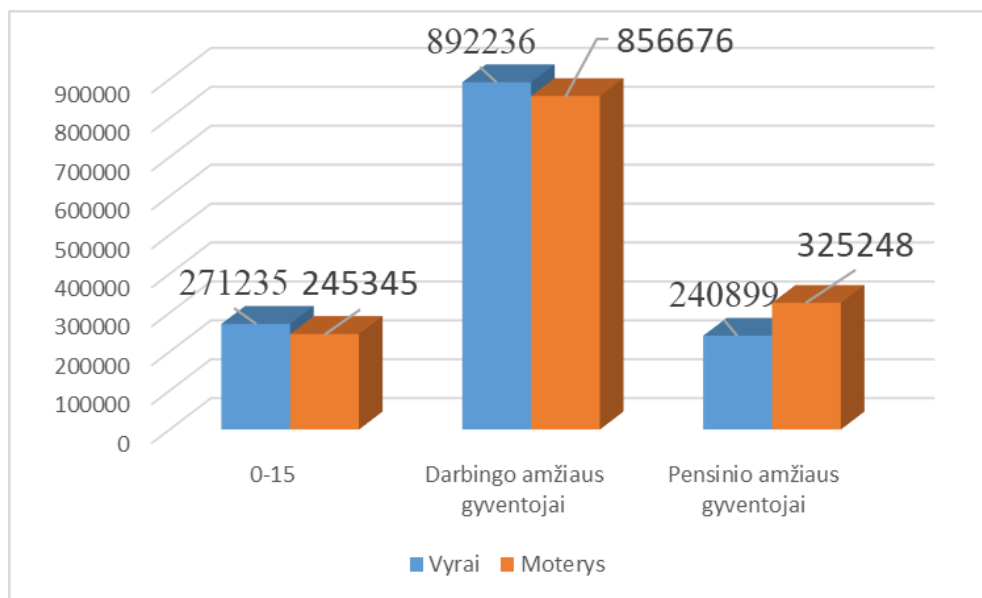
2 pav. Ignalinos r. ir Lietuvos gyventojų pasiskirstymas pagal lytį 2022 m.
Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

2022 m. Ignalinos rajone didžiąją dalį t.y. 61,2 proc.(8854 gyv.) sudarė darbingo amžiaus gyventojai. Iš jų: moterys sudarė 55 proc.(4189 gyv.), vyrai- 68,1 proc.(4665 gyv.). Žiūrėti 3 paveikslą.

3 pav.. Ignalinos rajono gyventojų struktūra pagal amžiaus grupes ir lytį 2022 m.
Šaltinis. Lietuvos statistikos departamento oficialiosios statistikos portalas

2022 m. Lietuvoje didžiąją dalį taip pat sudarė darbingo amžiaus gyventojai - 61,7 proc. Moterys sudarė 56,7 proc., vyrai - 67,5 proc.(4 pav.).

4 pav. Lietuvos gyventojų struktūra pagal amžiaus grupes ir lytį 2022 m.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamento oficialiosios statistikos portalas

2022 m. Ignalinos rajone mažėjo metinis gyventojų skaičius. Nors, palyginus su 2021 m. Ignalinos rajone 2022 m. gimė daugiau gyventojų, tačiau mirusiųjų skaičius yra daug didesnis nei gimusiųjų, todėl natūralus gyventojų prieaugis, kurį sudaro gimstamumo ir mirtingumo skirtumas, buvo neigiamas (1 lentelė).

Lietuvoje 2022 m. metinis gyventojų skaičius buvo didesnis nei 2021 m. Gimusiųjų buvo mažiau negu 2021 m. Mirusiųjų skaičius buvo mažesnis nei 2021 m.

1 lentelė. Pagrindinių demografinių rodiklių kaita Ignalinos rajone ir Lietuvoje 2020 m. - 2022 m.

Rodikliai	2020 m.		2021 m.		2022 m.	
	Lietuva	Ignalinos rajonas	Lietuva	Ignalinos rajonas	Lietuva	Ignalinos rajonas
Metinis gyventojų skaičius	2794885	14430	2808380	14627	2831639	14464
Gimusiųjų skaičius	25144	76	23330	61	22068	68
Mirusiųjų skaičius	43547	348	47746	377	42884	389
Natūralus prieaugis	-18403	-272	-24416	-316	-20816	-321
Santuokų skaičius	15299	82	16795	83	16016	66
Ištuokų skaičius	7544	34	7822	28	7395	36

Kūdikių iki 1 metų mirtingumas	70	-	73	-	67	-
--------------------------------	----	---	----	---	----	---

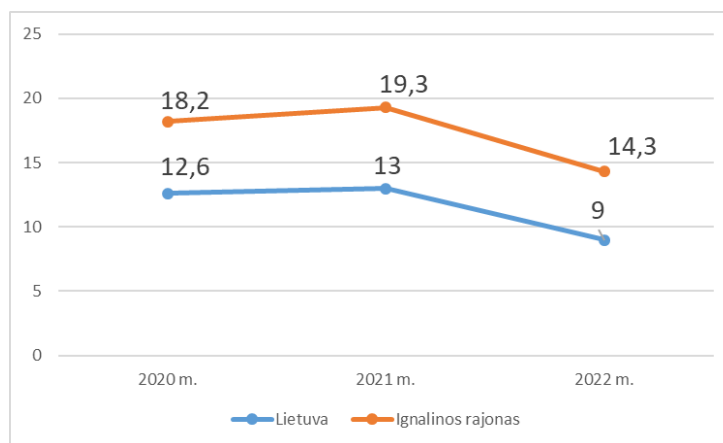
Šaltinis. Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

Ignalinos rajone gimstamumo rodiklis 2022 m. siekė 4,8 / 1 000 gyv. Lietuvoje šis rodiklis - 7,8 / 1 000 gyv.

Mirtingumo rodiklis 2022 m. Lietuvoje siekė 15,1 / 1 000 gyventojų. Ignalinos rajone – 27,2 / 1 000 gyventojų.

Ignalinos rajono gyventojų socioekonominė situacija 2022 m.:

- darbingo amžiaus (15–64 m.) gyventojai sudarė 61,21 proc. visų rajono gyventojų, Lietuvoje – 63,4 proc.
- registruotas nedarbo lygis sumažėjo 14,3 proc, bet buvo didesnis nei Lietuvoje 9,0 proc.. 2021 m. Ignalinos rajone registruotas nedarbo lygis siekė 20 proc.
- socialinės paramos gavėjų skaičius rajone nežymiai didėjo 943 asmenys, (2021 m. jų buvo 904 asmenys) t.y. 60,4 atvejo 1000 gyventojų, bet buvo ženkliai didesnis nei Lietuvoje – 22,8.
- mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą, skaičius didėjo ir buvo didesnis nei Lietuvoje 510 mokinių (2021 m. jų buvo 473 mokiniai) rajone – 351,2 atvejų 1000 moksleivių, Lietuvoje – 359,4.

5 pav. Registruoto nedarbo lygis (proc.) Ignalinos rajone ir Lietuvoje 2020 m. – 2022 m.

Šaltinis. https://sveikstat.hi.lt/chart-inequalities-trends.aspx?top_uid=3&top_loc=mun&sel_rep_panel=8&lang=lit

Pagal šį rodiklį daug metų rajonas yra tarp blogiausias pozicijas užimančių savivaldybių.

Vaikų sveikatos būklės analizė.

2022 m. Ignalinos rajono vaikų apsilankymų pas gydytoją buvo 1541 (2021 m. - 1577, o 2020 m. - 1576). Analizuojant pateiktus duomenis, galime daryti išvada, kad apsilankymų pas gydytoją Ignalinos rajone tendencija mažėja, o Lietuvoje didėja (Lietuvoje 2022 m. vaikų apsilankymų atvejų skaičius pas gydytoją iš viso buvo 506798, 2021 m. - 491556, o 2020 m. – 475505).

Vaikų apsilankymų atvejų skaičius pas gydytoją pasiskirstymas pagal amžiaus grupes - nuo 0 iki 6 metų, buvo 483 (2021 m. -515), nuo 7 iki 14 metų 765 (2021 m. -748) – nuo 15 iki 17 metų 293 (2021 m. – 314)

Lietuvoje vaikų apsilankymų atvejų skaičius pas gydytoją pasiskirstymas pagal amžiaus grupes nuo 0 iki 6 metų, - 185773 (2021 m. – 186173), nuo 7 iki 14 metų – 240466 (2021 m. – 228317), nuo 15 iki 17 metų – 80559 (2021 m. – 77066).(2 lentelė).

Lyginant Ignalinos rajono ir Lietuvos vaikų apsilankymų atvejų skaičius pas gydytoją, matome, kad didėjantis apsilankymų skaičius pagal amžiaus grupes yra nuo 7 iki 14 metų mžiaus grupėje, kadangi šio amžiaus grupės vaikų skaičius yra didžiausias.

2 lentelė Vaikų apsilankymų atvejų skaičius pas gydytoją 2022 m. Ignalinos rajone ir Lietuvoje

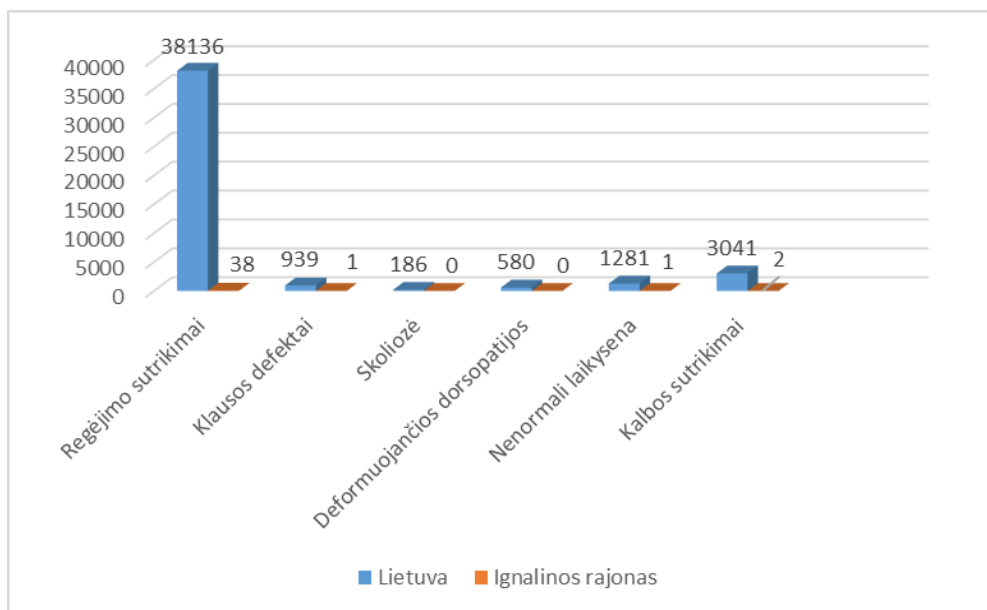
Amžiaus grupė	0-6 metų	7-14 metų	15-17 metų	Iš viso:
Ignalinos rajonas	483	765	293	1541
Lietuva	185773	240466	80559	506798

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

Amžiaus grupėje nuo 0 iki 6 metų didžioji dalis vaikų, tiek Ignalinos rajone, tiek Lietuvoje, turėjo regėjimo sutrikimų.

Ignalinos rajone visai nebuvo vaikų su skolioze ir deformuojančia dorsopatija, tačiau Lietuvoje vaikų su tokiais sveikatos sutrikimais buvo nemaža dalis.

Taip pat nemaža dalis vaikų Lietuvoje turėjo klausos sutrikimų, nenormalią laikyseną ir kalbos sutrikimų. Ignalinos rajone tokių vaikų buvo palyginus nedaug (6 pav.).

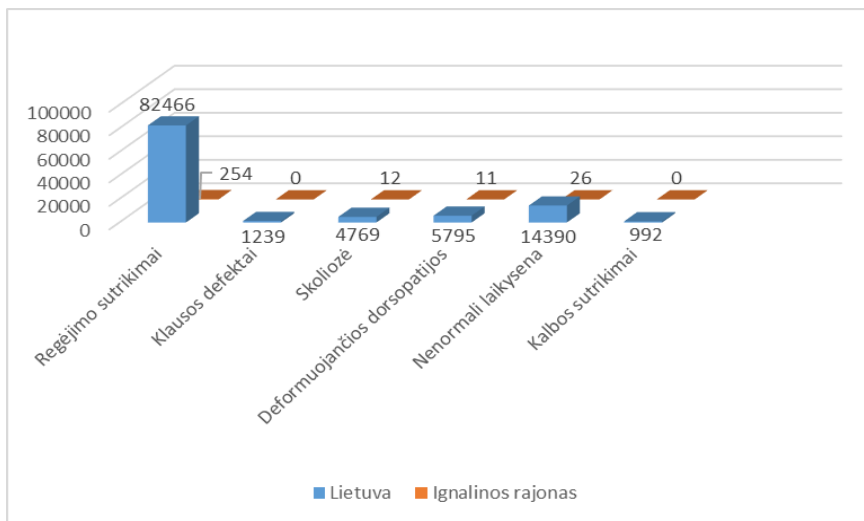

6 pav. Vaikų, priklausančių amžiaus grupei nuo 0 iki 6 metų, sveikatos sutrikimai

Šaltinis. Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

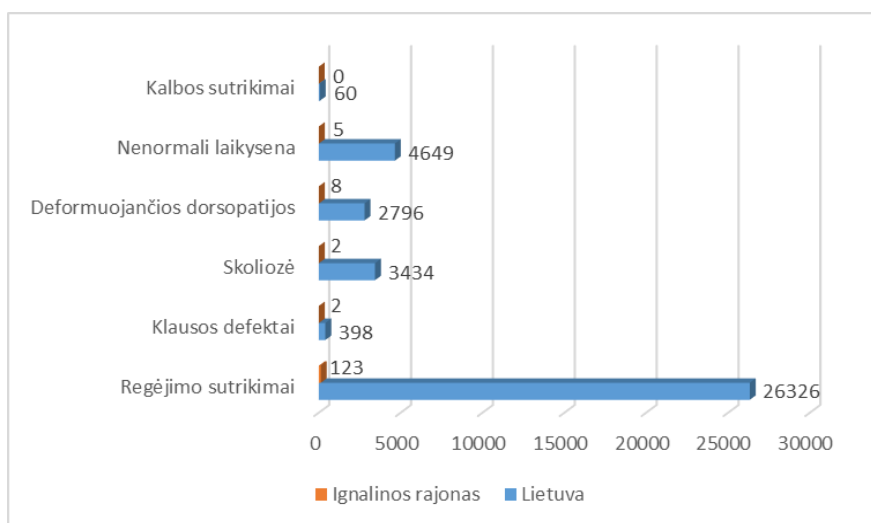

Amžiaus grupėje nuo 7 iki 14 metų, tiek Ignalinos rajone, tiek Lietuvoje daugiausia buvo regėjimo sutrikimų turinčių vaikų. Ignalinos rajone, kaip ir 2021 m. visai nebuvo vaikų, turinčių kalbos sutrikimų ir klausos defektų. Lietuvoje su kalbos sutrikimais ir klausos defektais buvo nemaža vaikų dalis. Nemaža dalis vaikų buvo su nenormalia laikysena (7 pav.)

7 pav. Vaikų, priklausančių amžiaus grupei nuo 7 iki 14 metų, sveikatos sutrikimai
Šaltinis. Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

Amžiaus grupėje nuo 15 iki 17 metų daugiausia buvo vaikų, turinčių regėjimo sutrikimų. Ignalinos rajone nebuvo vaikų su kalbos sutrikimais. Nedidelė dalis vaikų turėjo skoliozę ir klausos defektų. Šiek tiek daugiau vaikų turėjo deformuojančią dorsopatiją (8 pav.).

8 pav. Vaikų, priklausančių amžiaus grupei nuo 15 iki 17 metų, sveikatos sutrikimai
Šaltinis. Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

Apibendrinant galima teigti, kad kaip ir kiekvienais metais, Ignalinos rajone stebimas gyventojų skaičiaus sumažėjimas. Nors 2022 m, palyginus su 2021 m., gimė daugiau Ignalinos rajono gyventojų, tačiau mirusiųjų skaičius buvo daug didesnis nei gimusiųjų, todėl natūralus gyventojų prieaugis buvo neigiamas. Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė Ignalinos rajone išliko tokia pati kaip ir 2021 m. Didžiąją gyventojų dalį Ignalinos rajone 2022 m. sudarė darbingo amžiaus gyventojai kaip ir visoje Lietuvoje. Registruotas nedarbo lygis sumažėjo, bet buvo didesnis nei Lietuvoje, socialinės paramos gavėjų skaičius rajone nežymiai , bet buvo ženkliai didesnis nei Lietuvoje. Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą, skaičius didėjo ir buvo didesnis nei Lietuvoje.

Išanalizavus vaikų sveikatos rodiklius daroma išvada, kad pirmoje vietoje, tiek Ignalinos rajone, tiek Lietuvoje, yra regėjimo sutrikimai.

Daugiau laiko vaikai praleidžia prie televizoriaus, kompiuterių. Tai įtakoja ir laikysenos sutrikimų skaičiaus padidėjimą ir regėjimo sutrikimus. Vaikams augant, ypač pradėjus lankyti mokyklą, padidėja jų akims tenkantis krūvis, jos greičiau pavargsta. Šviesti vaikus, tėvus, mokyklos bendruomenę apie veiksnius, kurie neigiamai veikia regėjimą. Mokyti regos higienos. Skatinti nuolat profilaktiškai tikrinti regėjimą.

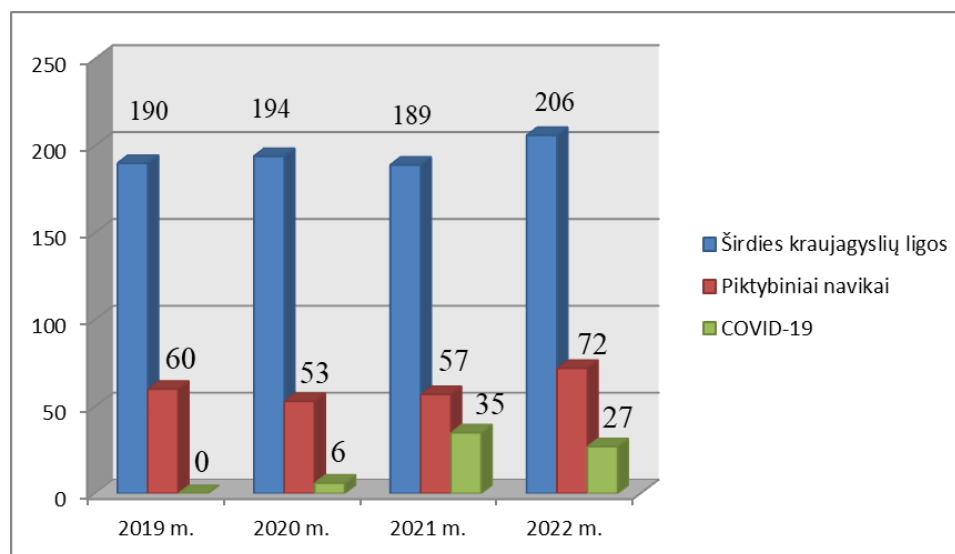
Siekiant kurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį, siūloma skatinti glaudesnę sveikatos priežiūros, socialinės apsaugos ir kitų sistemų bendradarbiavimą politiniu lygmeniu. Didinti žmonių užimtumą kuriant naujas darbo vietas.

MIRTINGUMO RODIKLIAI IR PRIEŽASTYS

Mirtingumo statistika taip pat yra labai reikšminga, nes ji rodo bendrą gyventojų sveikatos būklę, sveikatos priežiūros veiksmingumą ir kokybę, sveikatos netolygumus bei sveikatos priežiūros prieinamumą 2022 m.

Higienos instituto duomenimis, 2022 metais šalyje iš viso mirė 42 884 gyventojų, iš kurių 22 503, arba 53 proc. – nuo kraujotakos sistemos ligų (12 pav.). 53 proc. t.y. 206 asmenys (2021 m.- 189 asmenys) visų mirusių Ignalinos rajono gyventojų mirties priežastis buvo kraujotakos sistemos ligos, nuo piktybinių navikų mirė 18,5 proc.t.y.72 asmenys (2021m.- 57 asmenys), nuo COVID-19 -27 asmenys (2021 m. – 35 asmenys). 7 proc., nuo kvėpavimo sistemos ligų - 2 proc., nuo virškinimo sistemos ligų - 4,8 proc., nuo infekcinių ligų – 3,5 proc.(9 pav.). Ignalinos rajonas 2022 m. pateko į raudonąją zoną, kur mirčių skaičius nuo širdies ir kraujagyslių ligų gerokai viršija vidurkį

To priežastys yra kompleksinės. Tai aukštas cholesterolis, aukštas kraujo spaudimas, rūkymas, alkoholio vartojimas, per mažas fizinis aktyvumas.

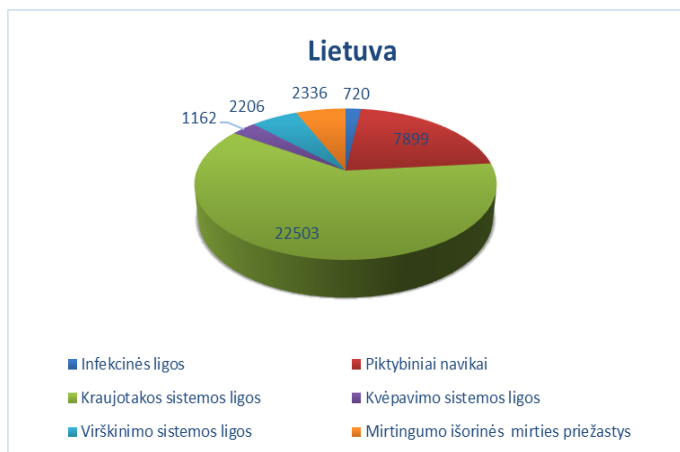

9 pav. Mirusiųjų skaičiaus pokytis pagal metus Ignalinos rajone

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamento oficialiosios statistikos portalas

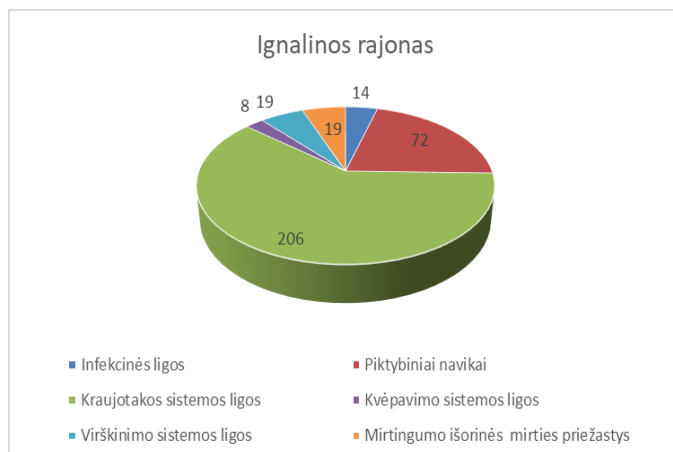
Mirtingumas 1000 gyventojų Lietuvoje yra 15,1 atvejų. Ignalinos rajone 27,2 atvejų, t.y. didesnis ir su didėjančia tendencija.

Trys pagrindinės mirties priežastys Ignalinos rajone ir Lietuvoje 2022 m. buvo tokios pačios, palyginimas 10 ir 11 pav.

10 pav. Mirtingumas pagal priežastis Lietuvoje 2022 m. (gyventojai).

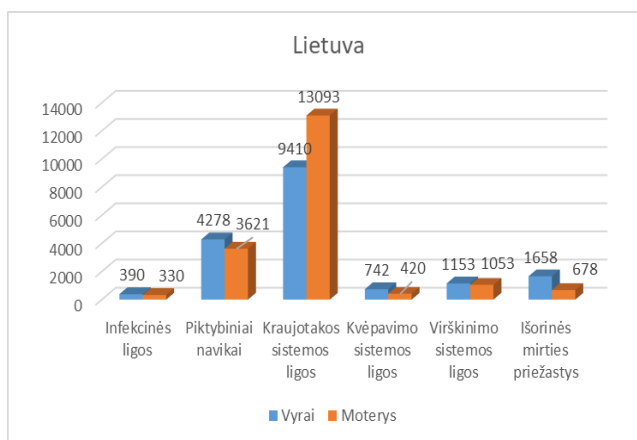
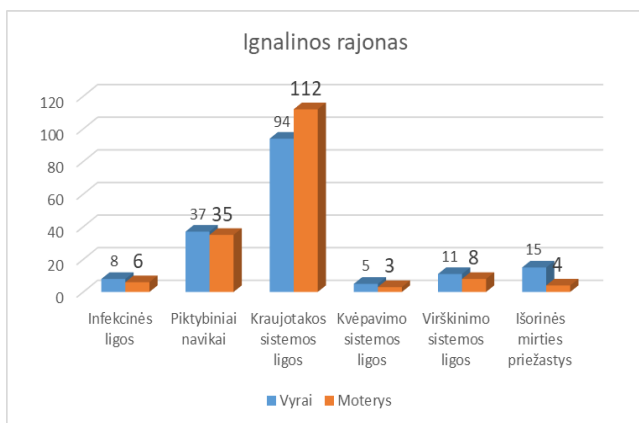
Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

11 pav. Mirties priežasčių struktūra Ignalinos rajone 2022 m. (gyventojai).

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

Kaip yra pavaizduota 12 paveiksle, 2022 m. Ignalinos rajone ir Lietuvoje, pagal mirimo priežastys, daugiausia nuo visų ligų mirė vyrų. Tik nuo kraujotakos sistemos ligos, tiek Ignalinos rajone, tiek Lietuvoje 2022 m. daugiausia mirė moterų.

12 pav. Mirusiųjų moterų ir vyrų skaičius pagal mirimo priežastys Ignalinos rajone ir Lietuvoje 2022 m. Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

Apibendrinant galima teigti, kad, kaip ir kiekvienais metais, Ignalinos rajone pirmoje vietoje, pagal mirimo priežastys, lieka mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų. Palyginus su praeitų metų duomenimis, 2022 m. mirė daugiau gyventojų negu 2021 m. Antroje vietoje, Ignalinos rajone, pagal mirimo priežastys, lieka mirtingumas nuo onkologinių susirgimų. Ir tas mirusiųjų skaičius dar išlieka labai didelis. Trečioje vietoje mirtingumas nuo išorinių mirties priežasčių.

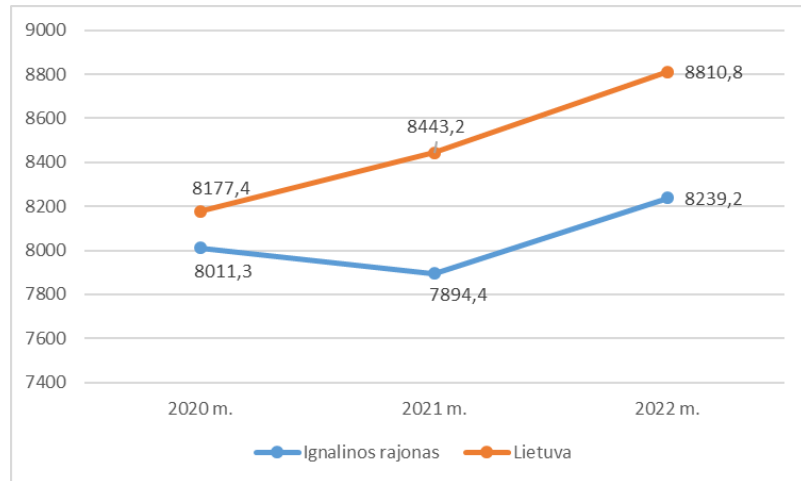
Lietuvoje situacija išlieka panaši kaip ir Ignalinos rajone. Pirmoje vietoje mirtingumas nuo širdies ir kraujagyslių ligų, antroje vietoje - mirtingumas nuo onkologinių susirgimų, trečioje vietoje - išorinės mirties priežastys.

Tiek Ignalinos rajone, tiek ir Lietuvoje didžiąją dalį mirusiųjų, pagal mirimo priežastys, sudarė vyrai. Tik nuo širdies ir kraujagyslių ligų mirė daugiau moterų ir Ignalinos rajone ir Lietuvoje.

Mažinant sergamumą ir mirtingumą nuo širdies ir kraujagyslių ligų ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas vyresniems nei 45 m. amžiaus asmenims. Nuolat vykdyti prevencines veiklas visose amžiaus grupėse. Organizuoti išeminės širdies ligos, diabeto, galvos smegenų , insulto prevenciją. Kontroliuoti padidėjusį arterinį kraujospūdį, mažinti gyventojų antsvorio, nutukimo paplitimą. Didinti visuomenės sveikatos raštingumą, teikiant informaciją visuomenei apie tabako, alkoholio ir narkotinių medžiagų žalą, taisyklingą mitybą, kenksmingus profesinius veiksnius, vykdomas sveikatos priežiūros įstaigų prevencines priemones ir jų reikšmę (krūties vėžio, prostatos ir kt.)

PAGRINDINIAI LIGOTUMO RODIKLIAI

Ligotumo rodiklis parodo sergančių asmenų, kuriems per tam tikrą laikotarpį asmens sveikatos priežiūros įstaigose yra užregistruota bent viena liga ar trauma, skaičių. 2022 m. Ignalinos rajone ligotumas didėjo. Tokia tendencija stebima ir Lietuvos mastu (13 pav.).

13 pav. Ligotumas 2020 - 2022 m. Ignalinos rajone ir Lietuvoje 10000 gyventojų

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

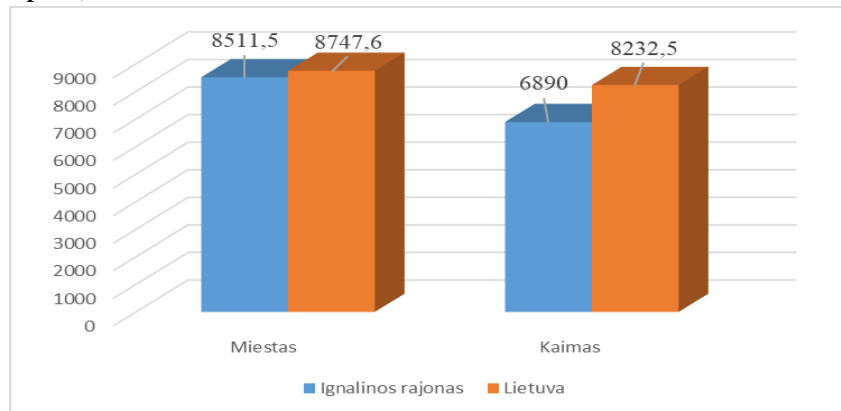
Stebint 3 metų ligotumo tendenciją matome, kad Ignalinos rajone ligotumas didėja, asmens sveikatos priežiūros įstaigose buvo užregistruota bent viena liga ar trauma asmeniui skaičius:

2020 m. - 11441 atvejų,

2021 m. - 11544 atvejų,

2022 m. – 11787 atvejų.

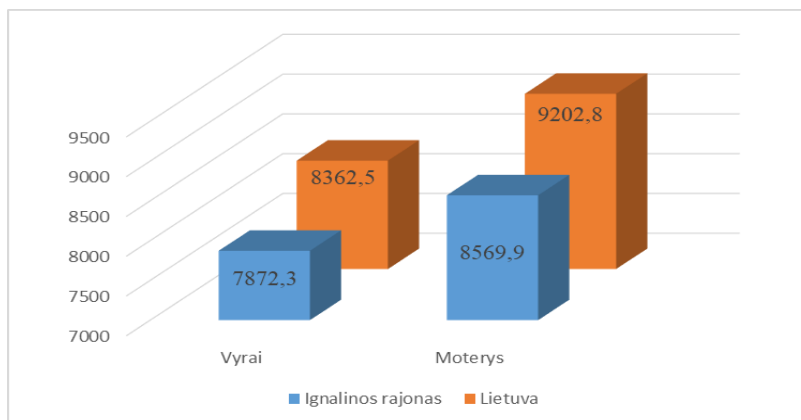
Panaši tendencija stebima ir Lietuvoje. Kiekvienais metais ligotumas didėja. Didžiausias ligotumas buvo mieste (14 pav.)

14 pav. Ligotumas Ignalinos rajone ir Lietuvoje 10 000 gyventojų 2022 m.

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

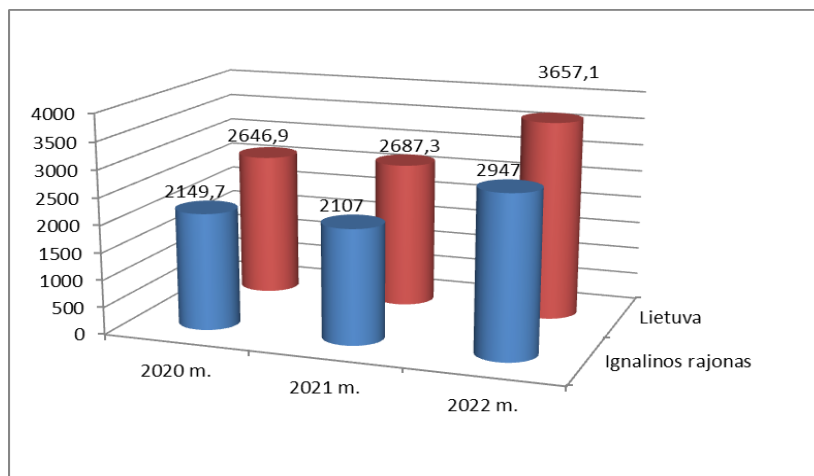
Daugiausia ligotumo atvejų buvo moterų tarpe 6448 (Lietuvoje - 1390032), vyrų - 5339 (Lietuvoje- 1104878). Ir Lietuvoje ir Ignalinos rajone situacija išlieka panaši. (15 pav.).

15 pav. Ligtumo paplitimas tarp vyrų ir moterų Ignalinos rajone ir Lietuvoje 2022 m. 10 000 gyv.

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

Ligtumas kvėpavimo sistemos ligomis 10 000 gyventojų Ignalinos rajone 2022 m. siekė 2947,0 atvejų skaičių. Palyginus su 2021 m. – 3081 ligotumo atvejai, 2022 m.- 4216 ligotumo atvejai. Lietuvoje situacija išlieka tokia pati kaip ir Ignalinos rajone, ligotumas kvėpavimo sistemos ligomis 2022 m., palyginus su 2021 m. didėjanti tendencija (16 pav.).

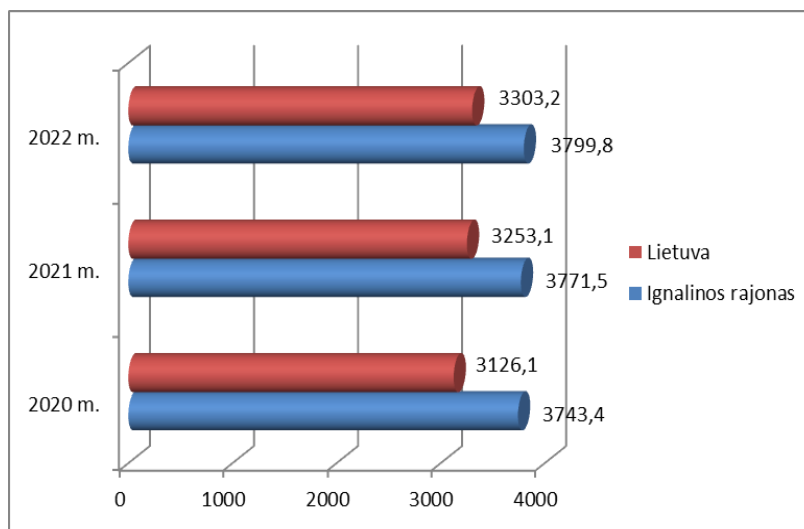
16 pav. Ligtumas kvėpavimo sistemos ligomis Ignalinos rajone ir Lietuvoje 2020 m. -2022 m. 10 000 gyv.

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

Ignalinos rajone kvėpavimo sistemos ligomis dažniau sirgo moterys t. y. 2244 (1008 gyveno mieste, o 1236 – kaime). Lietuvoje daugiausia kvėpavimo sistemos ligomis taip pat sirgo moterys t.y. 575367 atvejai (moterų 401400 gyveno mieste, o 157 970 gyveno kaime).

Vyrų ligotumo kvėpavimo sistemos ligų atvejų skaičius 10 000 gyventojų siekė 2907,7, t.y. 1972 asmenys, iš kurių 825 asmenys gyveno mieste, 1147 gyveno kaime. Lietuvoje vyrų ligotumas kvėpavimo sistemos ligomis buvo 3483,2 atvejų skaičių 10 000 gyventojų. Sirgo 460206 vyrai. Iš jų 137533 gyveno kaime, o 307599 gyveno mieste.

Ligotumas kraujotakos sistemos ligomis Ignalinos rajone 2022 m. 10 000 gyventojų siekė 3799,8 atvejų skaičių, t. y. 5436 asmenims buvo užregistruotos šios ligos ambulatorinėse ar stacionarinėse asmens sveikatos priežiūros įstaigose. Palyginus su 2021 m. ligotumas padidėjo (17 pav.).

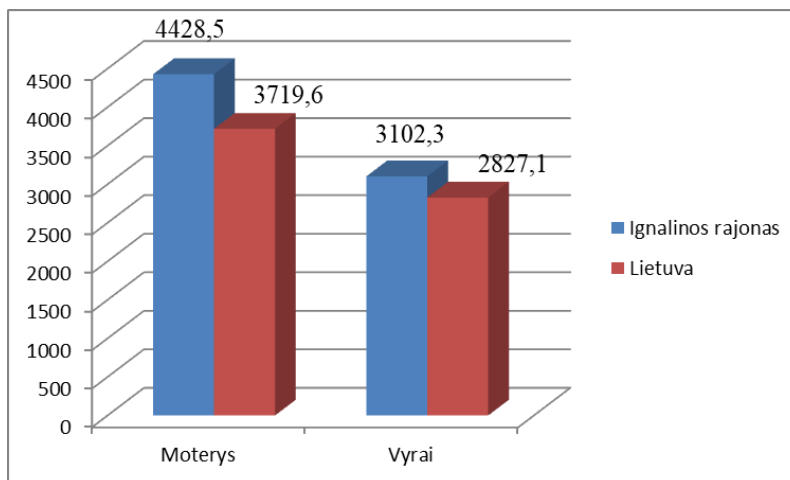
17 pav. Ligotumas kraujotakos sistemos ligomis Ignalinos rajone ir Lietuvoje 10 000 gyv. 2020 m. - 2022 m.

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

Lietuvoje 2022 m. ligotumas kraujotakos sistemos ligomis buvo 3303,2 atvejų skaičius 10 000 gyventojų. Palyginus su 2021 m. ligotumas 2022 m. padidėjo.

Didžiąją dalį sergančiųjų kraujotakos sistemos ligomis, tiek Ignalinos rajone, tiek Lietuvoje 2022 m. sudarė moterys (18 pav.). Ignalinos rajone moterų buvo 4428,5 atvejų skaičius 10 000 gyventojų, Lietuvoje 3719,6 atvejų skaičius 10 000 gyventojų. Iš tų moterų Ignalinos rajone: 1949 gyveno kaime, 1368 gyveno mieste. Lietuvoje: 16697 gyveno kaime, 38884 gyveno mieste. Vyrų ligotumas kraujotakos sistemos ligomis buvo Ignalinos rajone 3102,3 atvejų skaičius 10 000 gyventojų, Lietuvoje 2827,1 atvejų skaičius 10 000 gyventojų. Ignalinos rajone 1255 vyrai gyveno kaime, 837 - mieste. Lietuvoje 119640 vyrų gyveno kaime, 248 735 - mieste.

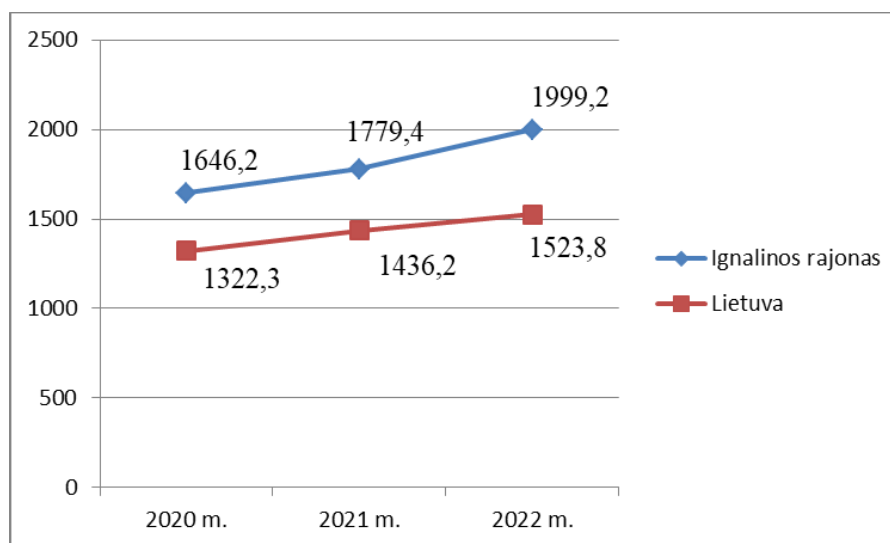

18 pav. Lyčių pasiskirstymas pagal ligotumą kraujotakos sistemos ligomis Ignalinos rajone ir Lietuvoje 2022 m. 10 000 gyv.

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

Ligotumas nervų sistemos ligomis Ignalinos rajone 2022 m. siekė 1999,2 atvejų skaičių, 10 000 gyventojų t. y. 2860 asmenims, kuriems ambulatorinėse ar stacionarinėse asmens sveikatos priežiūros įstaigose buvo užregistruota ši liga.

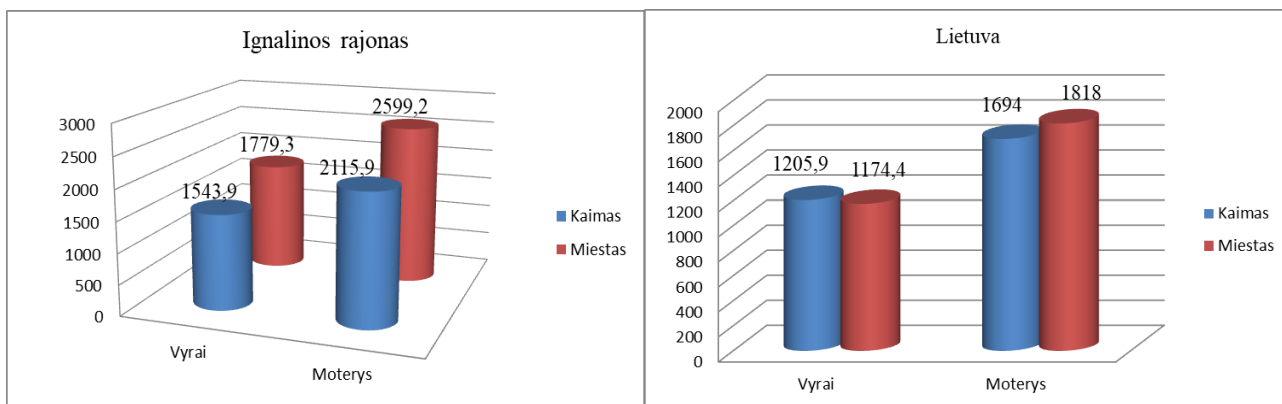
Lietuvoje 2022 m. ligotumas siekė 1523,8 atvejų skaičių 10 000 gyventojų. Kiekvienais metais ir Lietuvoje ir Ignalinos rajone ligotumas nervų sistemos ligomis didėja. (19 pav.).

19 pav. Ligotumas nervų sistemos ligomis Ignalinos rajone ir Lietuvoje 2020 m.-2022 m. 10 000 gyv.

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

Nervų sistemos ligomis 2022 m. daugiau sirgo moterų nei vyrų (20 pav.). Ignalinos rajone kaime gyvenančios moterys sudarė 2115,9 atvejų skaičių 10 000 gyventojų (931), miesto moterys sudarė 2599,2 atvejų skaičių 10 000 gyventojų (812).

20 pav. Ligtumas nervų sistemos ligomis pagal lytį ir gyvenamąją vietą Ignalinos rajone ir Lietuvoje 2022 m. 10 000 gyv.

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

Lietuvos moterys kaime gyvenančios sudarė 1694 atvejų skaičių 10 000 gyventojų, mieste gyvenančios 1818 atvejų skaičių 10 000 gyventojų.

Ignalinos rajono kaime gyvenantys vyrai sudarė 1543,9 atvejų skaičių 10 000 gyventojų (654), o mieste gyvenantys 1779,3 atvejų skaičių 10 000 gyventojų (453).

Lietuvos vyrai: mieste gyvenantys - 1174,4 atvejų skaičių 10 000 gyventojų, kaime- 1205,9 atvejų skaičių 10 000 gyventojų.

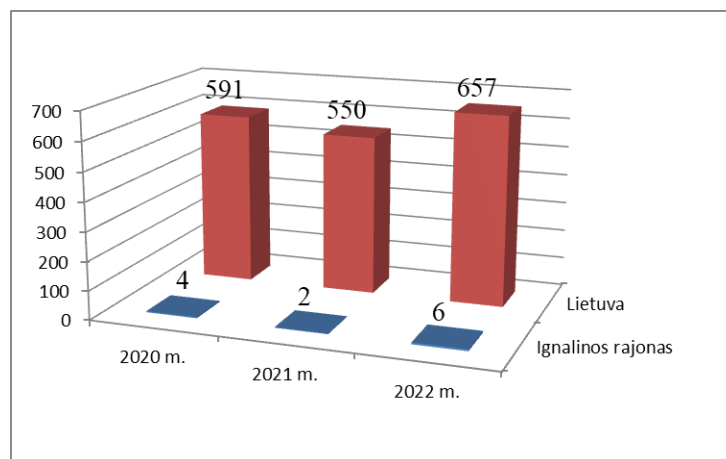
Apibendrinant 2022 metus matome, kad Ignalinos rajone ir Lietuvoje didėjo ligtumas kvėpavimo sistemos, kraujotakos sistemos ir nervų sistemos ligomis. Didžiausias ligtumas buvo mieste. Daugiausia sergančiųjų buvo moterų tarpe.

Mažinant ligtumo atvejų skaičių Ignalinos rajone būtina didinti sveikatos raštingumą kaip prioritetą ir atsižvelgti į galimybę įtraukti į visas veiklos sritis. Inicijuoti psichikos sveikatos gerinimo, fizinio aktyvumo ir sveikos mitybos skatinimo priemonių įgyvendinimą. Didinti veiklų skaičių ir įvairovę, kurios leistų pagerinti Ignalinos rajono gyventojų sveikatą.

NEIGIAMAS POKYTIS – PADIDĖJĘS SERGAMUMAS TUBERKULIOZE

Tuberkuliozė (toliau – TB) – viena pagrindinių infekcinių ligų, nuo kurios kasmet miršta daugiausia žmonių pasaulyje ~1,5 mln. Kiekvienais metais ~10 mln. žmonių visame pasaulyje susergera TB, nepaisant to, kad tai yra išgydoma liga, nuo kurios galima apsisaugoti taikant efektyvias prevencijos priemones. TB taip pat yra pagrindinė žmonių, sergančių ŽIV, mirties priežastis. TB yra sukeliama bakterijos, kuri plinta oru, kai sergantis žmogus kosėja, čiaudi ar spjaudosi. Ši liga gali būti pasyvios ar atviros formos.

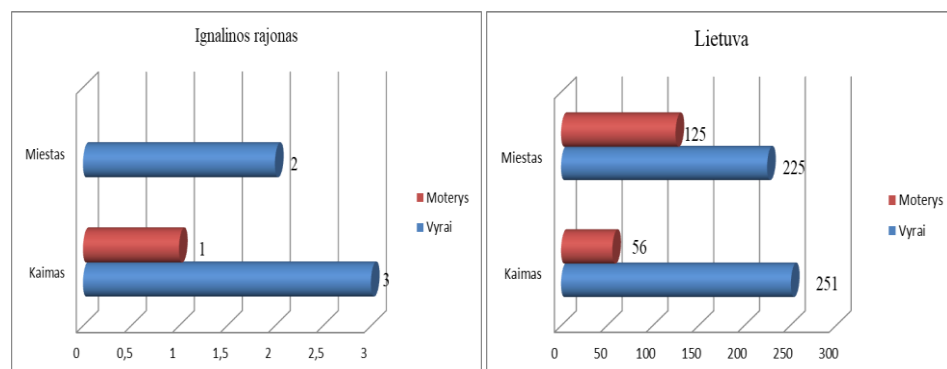
Aiškliai stebimas neigiamas pokytis – padidėjimas susirgimų TB Lietuvos ir Ignalinos rajono mastu (21 pav.)

21 pav. Sergamumas tuberkulioze Ignalinos rajone ir Lietuvoje 2020 m. – 2022 m. (gyventojai).
Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

2022 m. Lietuvoje užregistruoti 657 nauji TB atvejai. Palyginus su 2021 m., kai sergamumas buvo 550, sergamumas 2022 m. TB labai išaugo. Ignalinos rajone situacija 2022 m. panaši, sergamumas TB, palyginus su 2021 m. padidėjo. 2022 m. Ignalinos rajone sergančiųjų TB buvo 6 (21 pav.).

Tiek Ignalinos rajone, tiek Lietuvoje sirgusiųjų TB didžiąją dalį sudarė vyrai. Lietuvoje 2022 m. tuberkulioze sirgo 476 vyrai ir 181 moterys. Ignalinos rajone TB sirgo 1 moteris ir 5 vyrai (23 pav.).

23 pav. Sergančiųjų TB pasiskirstymas pagal gyvenamąją vietą Ignalinos rajone ir Lietuvoje 2022 m.
Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

Svarbu paminėti ir sergamumą vaistams atsparia TB, nes ją gydyti yra daug sudėtingiau. Sergant daugybinio atsparumo TB gydymo alternatyvų gali ir visai nebūti, todėl jos plitimas visuomenėje yra ypač pavojingas.

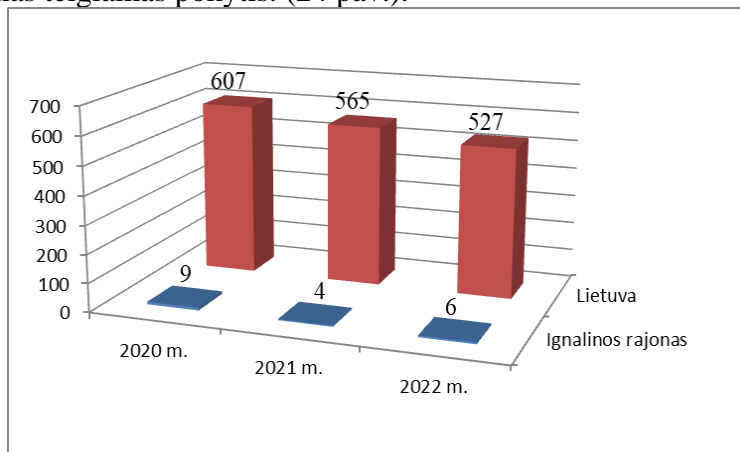
2022 m. Ignalinos rajone nebuvo nei vieno atvejo sergamumo vaistams atsparios TB. Lietuvoje situacija, palyginus, irgi nebloga. Vaistams atsparios TB atvejų skaičius irgi nebuvo

Remiantis pateiktų duomenų analize reikėtų aktyviau organizuoti ir atlikti profilaktinius patikrinimus dėl tuberkuliozės asmens sveikatos priežiūros įstaigose, ypač socialiai nedraustiems ir rizikos grupės asmenims bei darbingo amžiaus nedirbantiems asmenims; siekti ankstyvosios ligos diagnostikos ir gydymo, taikyti prevencines priemones ligos atkryčiui išvengti, didinti bendradarbiavimą tarp socialinių ir sveikatos sektorių.

NEIGIAMAS POKYTIS – PADIDĖJĘS BANDYMŲ ŽUDYTIS SKAIČIUS

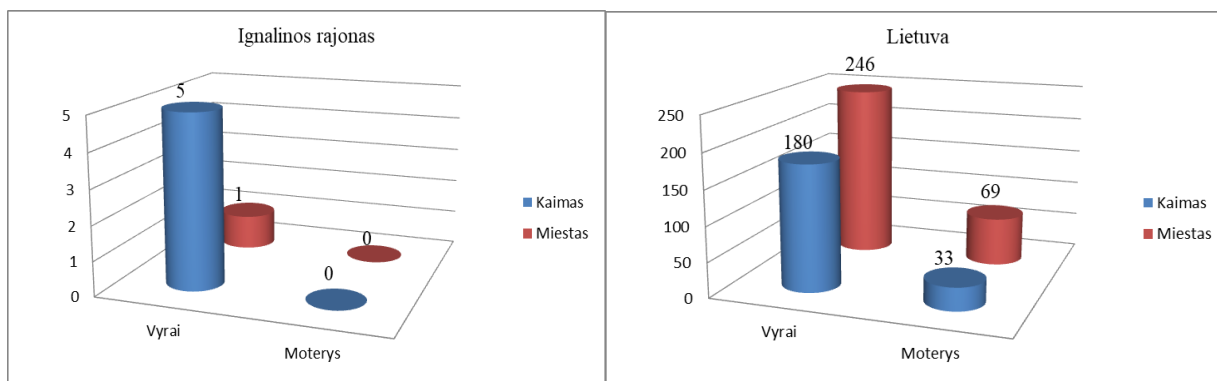
Pasaulio sveikatos organizacijos (toliau – PSO) duomenimis dėl savižudybių kasmet pasaulyje miršta daugiau žmonių nei nuo ŽIV, maliarijos ar krūties vėžio. Tai yra aktuali visuomenės sveikatos problema. Savižudybė turi ilgalaikį neigiamą poveikį šalia esantiems asmenims ir visuomenei. Bandymai žudyti padidina savižudybės riziką.

Savižudybių galima išvengti gerinant psichologinės pagalbos paslaugų prieinamumą, stiprinant socioekonominius (skurdo, nedarbo lygio ir kt.) rodiklius, skatinant įvairių įstaigų bendradarbiavimą bei užtikrinant bendruomenės lygiu įgyvendinamas prevencijos priemones. 2022 m. stebimas neigiamas pokytis Ignalinos rajono mastu. Savižudybių skaičius padidėjo, palyginus su 2021 m. Lietuvoje 2022 m. buvo fiksuotos 527 mirtys dėl savižudybės. O tai mažiau nei 2021 m. Lietuvos mastu stebimas teigiamas pokytis. (24 pav.).

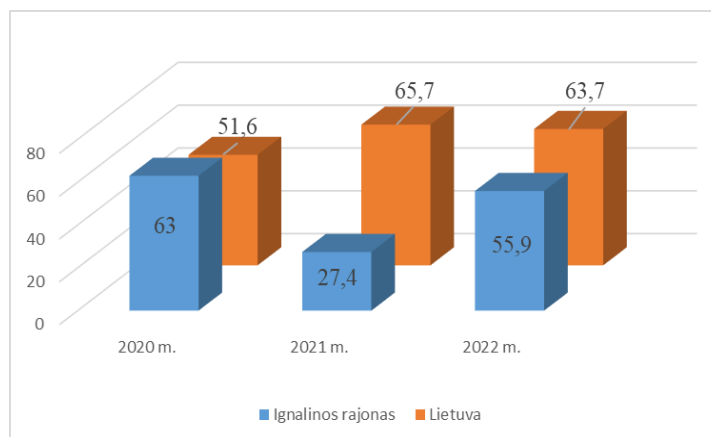
24 pav. Savižudybių skaičius Ignalinos rajone ir Lietuvoje 2020 m. – 2022 m.
Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

Ignalinos rajone 2022 m. nusižudė 6 vyrai. Vienas vyras gyveno mieste, o kiti 5 - kaime. Lietuvoje taip pat 2022 m. daugiau nusižudė vyrų, nei moterų. Iš nusižudžiusių vyrų 180 gyveno kaime, 246 mieste. Iš nusižudžiusių moterų: kaime gyveno 69, mieste- 33 (25 pav.).

25 pav. Nusižudžiusių pasiskirstymas pagal lytį ir gyvenamąją vietą Ignalinos rajone ir Lietuvoje 2022 m.
Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

Bandymų žudytis skaičius Ignalinos rajone 2022 m. padidėjo, palyginus su 2021 m. duomenimis (26 pav.). Lietuvoje situacija 2022 m. buvo šiek tiek geresnė, bandymų žudytis skaičius, palyginus su 2021 m. buvo mažesnis.

26 pav. Bandymų žudytis skaičius Ignalinos rajone ir Lietuvoje 2022 m. 100 000 gyv.

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

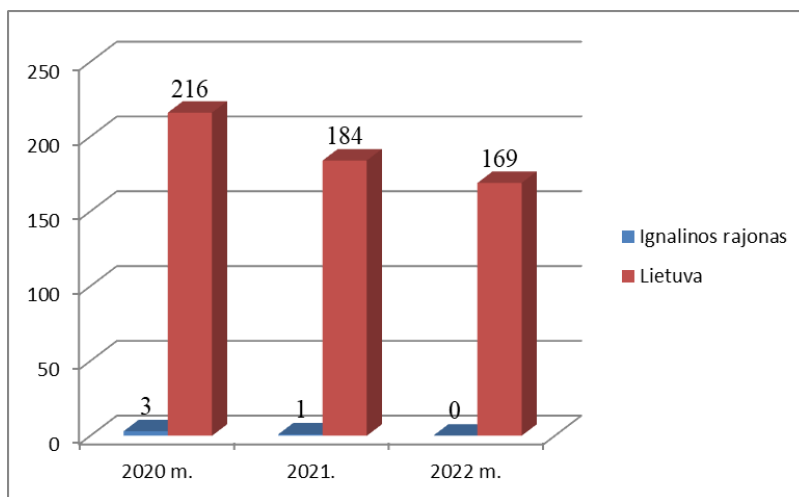
Svarbu paminėti ir tai, kad šis rodiklis atspindi tik sveikatos priežiūros įstaigose gydytus asmenis – jei tyčia susižaloję asmenys į gydymo įstaigas nesikreipia (pvz., jų sužalojimai nėra tokie rimti).

Siekiant mažinti savižudybių skaičių rekomenduojama didinti savivaldybės gyventojų informuotumą apie psichologinės pagalbos tarnybų veiklą ir psichologinės pagalbos gavimo būdus. Ypatingai didelį dėmesį skirti jaunimui. Organizuoti smurto, prievartos ir žalingų įpročių profilaktiką.

TEIGIAMAS POKYTIS – SUMAŽĖJĘS MIRTINGUMAS TRANSPORTO ĮVYKIŲ METU

Kiekvienais metais apie 1,3 milijono žmonių visame pasaulyje miršta eismo įvykių metu, 20–50 milijonų lieka suluošintų. Mirtys ir neįgalumas dėl transporto įvykių turi didelę reikšmę ne tik sveikatai, bet ir ekonominei individui, šeimos ar šalies situacijai, kadangi į transporto įvykius dažnai papuola darbingo amžiaus žmonės. Mirtys dėl transporto įvykių yra priskiriamos išvengiamam mirtingumui, jų galima išvengti taikant efektyvias prevencijos priemones – avaringumo ir traumų kelių įvykiuose skaičiaus mažinimas yra ir vienas LSS numatomų tikslų.

Analizuojant mirtingumą transporto įvykių metu 2022 m. Ignalinos rajone nebuvo nei vieno žuvusiojo asmens. Tai džiugina, nes 2021 m. transporto įvykių metu buvo žuvęs vienas Ignalinos rajono gyventojas (27 pav.).

27 pav. Mirusiųjų skaičius nuo išorinių mirties priežasčių (transporto įvykiai) 2022 m. Ignalinos rajone ir Lietuvoje
Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

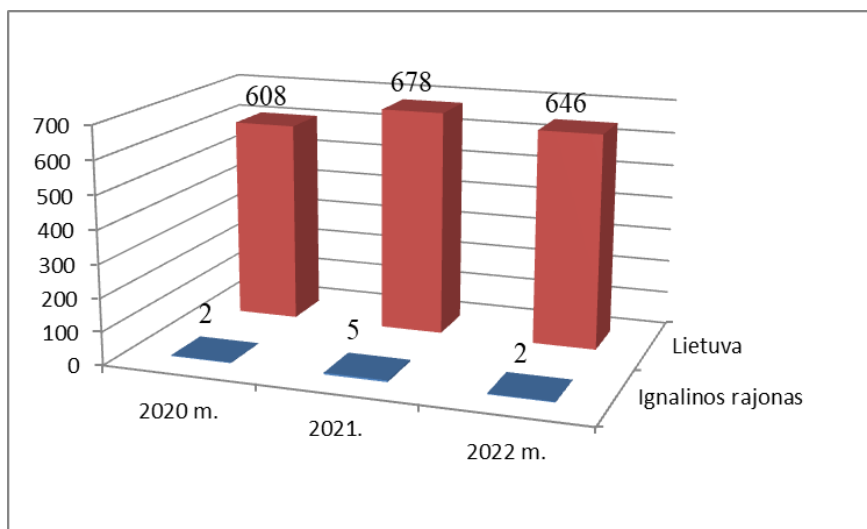
Vertinant Lietuvos rodiklius matome, kad žuvusiųjų Lietuvoje 2022 m. taip pat buvo mažiau, palyginus su 2021 m. Kiekvienais metais transporto įvykių metu daugiau žūsta vyrų nei moterų.

Šį pokytį galėjo lemti LR įstatyminė bazė, didesnis žmonių sąmoningumas ir atsakomybė.

TEIGIAMAS POKYTIS – SUMAŽĖJĘS MIRTINGUMAS SUSIJĘS SU AKLOHOLIO VARTOJIMU

Alkoholis – vienas iš pagrindinių rizikos veiksnių, darančių įtaką visuomenės sveikatai, socialinei ir ekonominei gerovei. Visuomenės sveikatos požiūriu, alkoholio vartojimas lemia priešlaikinę mirtį ir daug sveikatos būklių bei sutrikimų, įskaitant sužalojimus, onkologinius susirgimus, širdies ir kraujagyslių ligas, imuninius sutrikimus, psichikos ir elgesio bei virškinimo sutrikimus ir kt. Taip pat susiduriama su socioekonominėmis alkoholio vartojimo pasekmėmis: sumažėjęs produktyvumas ir pajamos, nedarbas, problemos šeimoje bei santykiuose su aplinkiniais.

2022 m. Ignalinos rajone kaip ir Lietuvos mastu pastebimas mirčių sumažėjimas nuo alkoholio vartojimo. (28 pav.)

28 pav. Mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu Ignalinos rajone ir Lietuvoje skaičius 2020 m. – 2022 m.

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

Nuo alkoholio vartojimo Ignalinos rajone 2022 m. mirė viena moteris ir vienas vyras. Lietuvoje 2022 m. mirė 458 vyrai ir 188 moterys. Lietuvoje kiekvienais metais, dėl priežasčių susijusių su alkoholio vartojimu, miršta vis daugiau moterų: 2020 m.- 157 moterys, 2021 m.-173 moterys, 2022 m. - 188 moterys. Ignalinos rajone 2022 m. nuo alkoholio mirusiosios dvi moterys gyveno mieste, vienas vyras gyveno kaime. Mieste gyvenančių, nuo alkoholio mirusiųjų vyrų, irgi, kaip ir moterų, buvo du.

Šių pokyčių galėjo lemti LR įstatyminė bazė, didesnis žmonių sąmoningumas ir atsakomybė. Siekiant dar labiau mažinti mirtingumą nuo alkoholio sąlygotų priežasčių reikėtų daugiau šviesti visuomenę apie alkoholio žalą, organizuoti paskaitas tikslinėms grupėms kaimo bendruomenėse; didinti priklausomybių konsultanto, psichologo paslaugų prieinamumą.

IŠVADOS

Kaip ir kiekvienais metais lieka didelis mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų. Palyginus su praeitų metų duomenimis 2022 m. mirė daugiau gyventojų. Taip pat labai didelis mirusiųjų nuo onkologinių ligų gyventojų skaičius. Savižudybių skaičius yra didesnis, o tai kelia nerimą.

Nors 2022 m. vidutinė gyvenimo trukmė išliko tokia pati, tačiau, kaip ir kiekvienais metais, daugiau gyventojų miršta nei gimsta ir todėl natūralus gyventojų prieaugis yra neigiamas.

Išanalizavus vaikų sveikatos rodiklius daroma išvada, kad pirmoje vietoje yra regėjimo sutrikimai, nes daugiau laiko vaikai praleidžia prie televizoriaus, kompiuterių. Tai įtakoja ir laikysenos sutrikimų skaičiaus padidėjimą. Galimai blogai pritaikyti baldai mokykloje, darželyje ir namuose.

REKOMENDACIJOS

Politikos formuotojams:

1. Siekiant kurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį, siūloma skatinti glaudesnę sveikatos priežiūros, socialinės apsaugos ir kitų sistemų bendradarbiavimą politiniu lygmeniu. Didinti žmonių užimtumą kuriant naujas darbo vietas.
2. Formuojant savivaldybės strategiją, būtina išskirti sveikatos stiprinimą kaip prioritetą ir atsižvelgti į galimybę įtraukti sveikatos raštingumą į visas veiklos sritis bei politines kryptis.
3. Inicijuoti psichikos sveikatos gerinimo, fizinio aktyvumo ir sveikos mitybos skatinimo priemonių įgyvendinimą.
4. Didinti projektų, kurie leistų tiesiogiai ir netiesiogiai pagerinti Ignalinos rajono gyventojų sveikatą, finansavimą.
5. Plėtoti fiziniam aktyvumui palankią infrastruktūrą (dviračių takų plėtra, laisvalaikio ir sveikatingumo zonų įrengimas, vandens telkinių saugumas).
6. Kelti darbuotojų kvalifikaciją, ugdyti gebėjimus sveikatos stiprinimo, ligų prevencijos ir sveikatos netolygumų mažinimo klausimais.
7. Siekiant mažinti mirtingumą nuo alkoholio sąlygotų priežasčių: šviesti visuomenę apie alkoholio žalą, organizuoti paskaitas tikslinėms grupėms kaimo bendruomenėse; didinti priklausomybių konsultanto, psichologo paslaugų prieinamumą, teikti rekomendacijas nuo alkoholio priklausomiems asmenims ir jų artimiesiems, skirti didelį dėmesį prevencijai ugdymo įstaigoje besimokantiems mokiniais; gyventojams aktyviai dalyvauti prevencinėse sveikatos gerinimo programose, naudoti profesionalia pagalba Ignalinos rajono savivaldybėje, teikiama asmenims, norintiems atsisakyti žalingų įpročių.

Specialistams:

Tikslas	Tikslinė grupė	Pasiūlymai
Mažinti sergamumą ir mirtingumą nuo širdies kraujagyslių ligų	Ypatingas dėmesys skiriamas vyresniems nei 45 m. amžiaus asmenims. Nuolat vykdoma prevencinė veikla visose amžiaus grupėse	• Siekti didinti dalyvių skaičių prevencinėse programose
Mažinti gyventojų sergamumą ir mirtingumą nuo onkologinių ligų	Dėmesys skiriamas visiems gyventojams	Didinti informacijos sklaidą apie vykdomas sveikatos priežiūros įstaigų prevencines priemones ir jų reikšmę (krūties vėžio,

			prostatos ir kt.)
Mažinti savižudybių skaičių	Ypatingai didelis dėmesys jaunimui	dėmesys	Organizuoti smurto, prievartos ir žalingų įpročių profilaktiką
Stabilizuoti sergamumą tuberkulioze	Dėmesys skiriamas gyventojams	visiems	Didinti informacijos sklaidą apie efektyvią tuberkuliozės pirminę profilaktiką, įtraukiant sergančiųjų šeimos narius.
Mažinti tabako, alkoholio ir narkotikų vartojimą	Dėmesys skiriamas gyventojams. Ypač didelis dėmesys jaunimui, mokyklinio amžiaus vaikams	visiems	<ul style="list-style-type: none"> • Formuoti visuomenės teigiamą požiūrį į blaivybę • Siekti jaunimo užimtumo ir suinteresuotumo gyventi be žalingų įpročių.
Didinti gyventojų fizinį aktyvumą	Dėmesys skiriamas gyventojams	visiems	<ul style="list-style-type: none"> • Propaguoti sportą ir fiziškai aktyvią veiklą laisvalaikiu • Siekti įtraukti kuo daugiau gyventojų į sportinę veiklą

ŠVIESOFORAS – IGNALINOS RAJONO SAVIVALDYBĖS STEBĖSENOS RODIKLIŲ ANALIZĖ 2022 M.

Vadovaujantis šviesoforo principu, 60 Lietuvos savivaldybių pagal rodiklių reikšmes suskirstomos į 3 grupes:

- Savivaldybės, kuriose stebimas rodiklis atspindi geriausią situaciją šalyje, priskiriamos savivaldybių su geriausiais rodikliais grupei ir žymimos **žalia spalva**;
- Savivaldybės, kuriose stebimas rodiklis rodo prasčiausią situaciją šalyje, priskiriamos savivaldybių su prasčiausiais rodikliais grupei ir žymimos **raudona spalva**;
- Savivaldybių rodiklių reikšmės žymimos geltona **spalva** – šių savivaldybių rodikliai interpretuojami kaip atitinkantys Lietuvos vidurkį.

Rodiklio pavadinimas	Savivaldybės reikšmės					Lietuvos reikšmės			
	Tend.	Rod.	Kiekis	3 metų vidurkis	Sant.	Rod.	Blog.	Sritis	Ger.
Strateginis tikslas									
Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė, kai amžius 0 (HI skaičiavimai)	➔	71.7	72	71.7	0.95	75.8	68.5		80.6
Išvengiamas mirtingumas, proc. – pagal jungtinį EBPO ir Eurostato sąrašą	➔	70.5	105	73.9	0.95	74.2	85.8		56.0
I tikslas. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį									
I.1. Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą									
Savižudybių sk. (X60-X84) 100 000 gyv.	➔	41.9	6	44.0	2.25	18.6	48.8		6.7
SMR nuo tyčinio savęs žalojimo (X60-X84) 100 000 gyv.	⬆	44.5	6	38.3	2.47	18.0	47.0		6.4
Bandymų žudytis skaičius (X60–X64, X66–X84) 100 000 gyventojų	⬇	55.9	8	48.6	1.43	39.0	75.6		0.0
Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 moksl.	⬆	55.6	53	57.0	0.92	60.3	205.0		37.1
Ilgalaikio nedarbo lygis, darbo jėgos %	⬇	4.3	381	5.9	1.95	2.2	7.0		0.4

Gyv. skaičiaus pokytis 1000 gyv.	↑	3.4	48	-1.3	0.10	33.3	-2.3		81.5
I.2. Sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu									
Mirt. nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv.	→	132.8	19	196.7	1.61	82.5	169.9		48.8
SMR nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv.	→	129.3	19	167.9	1.62	79.7	149.1		30.5
Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą, sk. 1000 moksl.	↑	386.7	510	351.3	1.08	359.4	629.4		174.7
Socialinės pašalpos gavėjų sk. 1000 gyv.	↓	65.9	943	60.4	2.89	22.8	75.4		3.4
Serg. tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	↓	41.9	6	27.8	1.90	22.1	65.4		5.7
Sergamumas tuberkulioze (+ recidyvai) (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	→	48.9	7	37.0	1.91	25.6	74.7		5.7
2 tikslas. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką									
2.1. Kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą									
Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, sk. 10 000 gyv.	↑	1.1	1	0.4	1.10	1.0	2.6		0.0
Traumų dėl nukritimų (W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje sk. 10 000 gyv.	↓	111.6	42	126.4	0.83	134.2	188.0		74.7
Asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, sk. 10 000 gyv.	↑	82.4	73	67.8	1.21	68.1	127.2		28.8
Naujai susirgusių žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) asmenų skaičius 10 000 gyv. (ULAC duom.)	↓	19.6	28	20.4	0.59	33.2	62.6		0.0
2.2. Kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį									
Mirt. nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.	—	0.0	0	13.9	0.00	4.1	22.4		0.0
SMR nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.	—	0.0	0	12.1	0.00	4.0	26.3		0.0
Mirt. nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.	↓	7.0	1	44.0	0.43	16.4	45.1		0.0

SMR nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.	↓	3.6	1	31.6	0.23	15.9	38.3		0.0
2.3. Mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių									
Mirt. transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.	—	0.0	0	9.3	0.00	6.0	24.3		0.0
SMR transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.	—	0.0	0	8.6	0.00	5.9	25.0		0.0
Pėsčiųjų mirt. nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.	—	0.0	0	4.6	0.00	1.5	10.9		0.0
Pėsčiųjų standartizuotas mirtingumas nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.	—	0.0	0	3.7	0.00	1.4	9.8		0.0
Traumų dėl transporto įvykių (V00-V99) sk. 10 000 gyv.	↓	4.2	6	4.4	0.86	4.9	12.5		1.4
2.4. Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą									
Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km	↑	146.1	146	146.3	0.17	876.7	35618.6		33.0
3 tikslas. Formuoti sveiką gyvenimą ir jos kultūrą									
3.1. Sumažinti alk. gėrimų, tabako, neteisėtą narkotinių ir psich. medžiagų vartojimą ir prieinamumą									
Mirt. nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	—	0.0	0	4.6	0.00	4.0	30.7		0.0
SMR nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	—	0.0	0	4.9	0.00	4.0	32.1		0.0
Mirt. nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	↓	35.0	5	27.8	1.54	22.8	53.8		0.0
SMR nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	→	33.9	5	25.9	1.56	21.7	50.9		0.0
Gyv. sk., tenkantis 1 tabako licencijai	↑	168.3	14306	170.1	0.84	201.0	69.7		378.0
Gyv. sk., tenkantis 1 alkoholio licencijai	—	0.0	0	102.5		0.0	0.0		0.0
Nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais 100 000 gyv.	↓	7.1	7	30.1	0.11	64.4	288.4		0.0
3.2. Skatinti sveikos mitybos įpročius									

Kūdikių, žindytų išimtinai krūtimi iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.) (2019)	→	23.5	16	28.1	0.62	37.8	6.6		62.1
4 tikslas. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius									
4.1. Užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais									
Išvengiamų hospitalizacijų (IH) sk. 1 000 gyv.	↓	21.5	306	20.6	1.19	18.0	34.8		11.8
IH dėl cukrinio diabeto sk. (18+ m.) 1 000 gyv.	↑	2.7	34	1.9	1.50	1.8	3.5		0.0
4.2. Plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą									
Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, sk. (2019)	↑	2.5	81	2.6	1.47	1.7	1.1		6.0
Šeimos gydytojų sk. 10 000 gyv. (2019)	→	6.2	9	6.0	0.86	7.2	2.5		13.8
Apsilankymų pas gydytojus sk. 1 gyv.	→	8.5	121520	8.3	0.91	9.3	6.5		12.1
Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) (visi) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	—	0.0	0	0.0	0.00	4.1	22.5		0.0
Serg. vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	—	0.0	0	0.0	0.00	2.9	15.1		0.0
Serg. ŽIV ir LPL (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyv. (ULAC duomenys)	↓	0.7	1	0.5	0.32	2.2	4.6		0.0
4.3. Pagerinti motinos ir vaiko sveikatą									
Kūdikių mirtingumas 1000 gyvų gimusių	—	0.0	0	0.0	0.00	3.0	31.6		0.0
2 m. vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepavimo apimtys, %	→	93.9	46	95.7	1.09	86.2	66.7		100.0
1 m. vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielitito, Haemophilus influenzae B skiepavimo apimtys (3 dozės), %	→	100.0	49	92.9	1.11	89.8	81.8		100.0
Vaikų (6-14 m.) dalis, dalyvavusi dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, %	↓	20.8	175	21.0	1.86	11.2	2.0		39.8

Vaikų (7-17 m.), neturinčių ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.)	➔	29.4	238	26.2	1.25	23.6	7.2		34.4
Paauglių (15–17 m.) gimdymų sk. 1000 15-17 m. moterų	⬆	24.1	4	8.2	10.48	2.3	24.1		0.0
4.4. Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę									
Mirt. nuo kraujotakos sist. ligų (I00-I99) 100 000 gyv.	➔	1440.0	206	1363.1	1.81	794.7	1632.5		450.3
SMR nuo kraujotakos sist. ligų (I00-I99) 100 000 gyv.	➔	981.8	206	972.3	1.25	785.2	1153.4		606.5
Mirt. nuo piktybinių navikų (C00- C96) 100 000 gyv.	➔	503.3	72	421.2	1.80	279.0	503.3		150.1
SMR nuo piktybinių navikų (C00- C96) 100 000 gyv.	⬆	378.1	72	308.4	1.44	262.9	380.3		172.3
Mirt. nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv	⬇	405.4	58	374.9	2.11	191.9	605.9		96.3
SMR nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv	⬇	272.4	58	253.2	1.45	188.5	493.8		92.3
Serg. II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv. (2021)	⬆	80.0	117	65.0	1.15	69.4	99.9		38.2
Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi krūties vėžio programoje	⬆	43.8	1047	36.1	0.76	57.6	21.5		77.1
Tikslinės populiacijos dalis %, 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio programoje	⬇	49.9	1511	53.0	0.91	54.7	32.2		71.1
Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi storosios žarnos vėžio programoje	➔	56.9	3115	51.4	1.01	56.1	37.8		68.4
Tikslinės populiacijos dalis %, dalyvavusi SKL programoje	➔	51.1	1723	49.1	1.03	49.6	30.6		66.3

Remiantis pateiktais rodikliais ir įvertinus savivaldybės rodiklio santykį su Lietuvos vidurkiu, matoma, jog:

1. Rodiklių reikšmės yra geresnės už Lietuvos vidurkį (**žalioji zona**):
  - 1.1 Išvengiamas mirtingumas, proc. – pagal jungtinį EBPO ir Eurostato sąrašą;
  - 1.2 Traumų dėl nukritimų (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje sk. 10 000 gyv.;
  - 1.3 Mirtingumas nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.;
  - 1.4 Mirtingumas nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.;
  - 1.5 Mirtingumas transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.;
  - 1.6 Pėsčiųjų mirtingumas nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.;
  - 1.7 Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. Km;
  - 1.8 Mirtingumas nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.;
  - 1.9 Gyventojų skaičius, tenkantis 1 alkoholio licencijai;
  - 1.10 Nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais 100 000 gyv.;
  - 1.11 Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) (visi) 100 000 gyv. (TB registro duomenys);
  - 1.12 Kūdikių mirtingumas 1000 gyvų gimusių;
  - 1.13 2 m. vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepijimo apimtys, %;
  - 1.14 1 m. vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielite, Haemophilus influenzae B skiepijimo apimtys (3 dozės), %;
  - 1.15 Vaikų (6-14 m.) dalis, dalyvavusi dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, %;
  - 1.16 Vaikų (7-17 m.), neturinčių èduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.).
2. Rodiklių reikšmės yra prastesnės nei Lietuvos vidurkis (**raudonoji zona**):
  - 2.1. Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė, kai amžius 0 (HI skaičiavimai);
  - 2.2. Savižudybių sk. (X60-X84) 100 000 gyv.;
  - 2.3. Bandymų žudytis skaičius (X60–X64, X66–X84) 100 000 gyventojų;
  - 2.4. Ilgalaikio nedarbo lygis, darbo jėgos %;
  - 2.5. Gyventojų skaičiaus pokytis 1000 gyv.;
  - 2.6. Mirtingumas nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv.;
  - 2.7. Socialinės pašalpos gavėjų sk. 1000 gyv.;
  - 2.8. Serg. tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys);
  - 2.9. Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, sk. 10 000 gyv.;
  - 2.10. Mirtingumas nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.;
  - 2.11. IH dėl cukrinio diabeto sk. (18+ m.) 1 000 gyv.;
  - 2.12. Paauglių (15–17 m.) gimdymų sk. 1000 15-17 m. moterų;
  - 2.13. Mirtingumas nuo kraujotakos sist. ligų (I00-I99) 100 000 gyv.;
  - 2.14. Mirtingumas nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.;

2.15. Mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv.;

2.16. Serg. II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv. (2021).

3. Rodiklių reikšmės yra ribinės: **(geltonoji zona)**:

3.1. Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 moksl.;

3.2. Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą, sk. 1000 moksl.;

3.4. Asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, sk. 10 000 gyv.;

3.5. Naujai susirgusių žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) asmenų skaičius 10 000 gyv. (ULAC duom.);

3.6. Traumų dėl transporto įvykių (V00-V99) sk. 10 000 gyv.;

3.7. Gyventojų skaičius, tenkantis 1 tabako licencijai;

3.8. Kūdikių, žindytų išimtinai krūtimi iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.) (2019);

3.9. Išvengiamų hospitalizacijų (IH) sk. 1 000 gyv.;

3.10. Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, sk. (2019);

3.11. Šeimos gydytojų sk. 10 000 gyv. (2019);

3.12. Apsilankymų pas gydytojus sk. 1 gyv.;

3.13. Serg. ŽIV ir LPL (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyv. (ULAC duomenys);

3.14. Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi krūties vėžio programoje;

3.15. Tikslinės populiacijos dalis %, 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio programoje;

3.16. Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi storosios žarnos vėžio programoje;

3.17. Tikslinės populiacijos dalis %, dalyvavusi ŠKL programoje.

